

ANJUMAN | КОНФЕРЕНЦИЯ | CONFERENCES

O'ZBEKISTONDA ILMIY TADQIQOTLAR:

DAVRIY ANJUMANLAR

DAVRIYLIGI: 2018 | 2022

2022
DEKABR
№47

CONFERENCES.UZ

Toshkent shahar, Amir
Temur ko'chasi, pr.1, 2-uy.

+998 97 420 88 81

+998 94 404 00 00

www.taqiqot.uz

www.conferences.uz

**ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ
ТАДҚИҚОТЛАР: ДАВРИЙ
АНЖУМАНЛАР:
2-ҚИСМ**

**НАЦИОНАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
УЗБЕКИСТАНА: СЕРИЯ
КОНФЕРЕНЦИЙ:
ЧАСТЬ-2**

**NATIONAL RESEARCHES OF
UZBEKISTAN: CONFERENCES
SERIES:
PART-2**

ТОШКЕНТ-2022

УУК 001 (062)
КБК 72я43

“Ўзбекистонда илмий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” [Тошкент; 2022]

“Ўзбекистонда илмий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” мавзусидаги республика 46-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 31 декабрь 2022 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2022. - 9 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн даврий анжуманлар Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишланган.

Ушбу Республика илмий анжуманлари таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илғор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳтил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1. Ҳуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б., ю.ф.н. Юсувалиева Рахима (Жахон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2. Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна (Фарғона давлат университети)

3. Тарих саҳифаларидаги изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4. Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

5. Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шохида Юсуповна «Тараққиёт стратегияси» маркази муҳаррири

6. Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна (Андижон давлат университети)

7. Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Рахматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг туган ўрни

Phd Вохидова Мехри Хасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброхимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобохонов Олтибой Рахмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Муסיқа ва ҳаёт

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқайом Раҳимбердиевич (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманган муҳандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Рахмонова Доно Қаххоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22. Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

23. Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Проф. Хамидов Муҳаммадхон Ҳамидович «ТИИМСХ»

24. Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўктам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти)

25. География

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпلامга киритилган тезислардаги маълумотларнинг ҳаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдир.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шаҳрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

ФАЛСАФА ВА ҲАЁТ СОҲАСИДАГИ ҚАРАШЛАР

1. Ergasheva Sevinchbonu, Axrorova Madina
G'ARB VA SHARQ AYOLLARINING IJTIMOY-FALSAFIY QARASHLARIDAGI
TAFOVUTLAR..... 7

ФАЛСАФА ВА ҲАЁТ СОҲАСИДАГИ ҚАРАШЛАР

G'ARB VA SHARQ AYOLLARINING IJTIMOIIY-FALSAFIY QARASHLARIDAGI TAFOVUTLAR

Ergasheva Sevinchbonu

Axrorova Madina

+99893680 44 15

madinaakhrorova93@gmail.com

O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti

Annotatsiya. Ba'zi tadqiqotchilarning fikricha gender tenglik bu – patriarxat tizimdan keyingi ijtimoiy jinsiy munosabatlarning keyingi bosqichi ham hisoblanadi. Gender tenglikning tamoyili insonning shaxs sifatida paydo bo'lishiga to'sqinlik qiladigan barcha ijtimoiy to'siqlarni o'rganish va yo'q qilish, shuningdek, hayotning barcha sohalarida erkaklar ayollar shaxsiyatini anglash uchun teng ijtimoiy imkoniyatlarni yaratishdan iborat. Ushbu tamoyillarning sharq va g'arbda qanday talqin qilinishi ijtimoiy-falsafiy mushohadalar bilan maqolada aks ettirilgan.

Kalit so'zlar: Gender tenglik, patriarxat tizim, tenglik tamoyili, mentalitet, streotip

G'arb va Sharq ayollarining mentalitetini taqqoslaydigan bo'lsak, ko'proq Sharq ayollarining andishasi bilan juda katta farq qiladi. Sharq ayollarining libosi, hayosi, andishasi, bilan G'arb ayollaridan birmuncha sezilarli darajani namoyon qiladi. To'g'ri bu jumlar bilan G'arb ayollarini kamsitishlik emas, aksincha Sharq ayollarini har tomonlama nozik va beg'ubor xislatlarini ochib berishdan iborat.

Bu misollar yordamida aynan G'arb va Sharq erkaklariga bo'lgan munosabat ham nazarda tutiladi. Biz bilamizki, Sharq ayollari itoatkor insonlar sifatida birinchi o'rinda turadi. Itoatkor deganda biz Sharq ayollarining yoshligidan ota-onasiga va balog'atga yetgandan so'ng turmush o'rtog'iga bo'ysunishadi, ya'ni bu itoatkorlik ostida farzandning tarbiyasini ham inobatga olgan tarbiyasini yashashda davom etishadi. Bundan yaqqol ko'rinib turadiki, Sharq ayollarining mentalitetida erkaklarning hurmati yuqori o'rinda turadi. Sharq ayollarining zimmasida o'z oilasining mustahkamligi ham, farzandlarining tarbiyasi ham yetuk kamolotga yetishuvi uchun bor kuch quvvatini oilasining tinchlik va totuvligini saqlaydi. Chunki ziyoli oilaning farzandi har qanday davra suhbatlarida ham boshqalarga nisbatan ajralib turadi. G'arbda bu holat qay darajada? Erkak va ayollarning ustunligi qonun doirasida belgilangan g'arb streopitetida erkak va ayollar bir xil ma'suliyat asosida turmush deb atalmish ijtimoiy munosabatlarda o'z aksini topgan. Shaxsiy fikrning mavjudligi, ehtiyojlarning makon va zamonga bog'liq bo'lmagan bir jamiyatda ayollarga bo'lgan munosabatlarning gender tenglik tamoyillarining zo'rvonlik va tazyiqqa uchrash prinsiplari g'arbda oqsab qolayotgan bir jarayon sifatida ifodalanadi. Keling, endi sharq streopiteti bilan qarasa, ushbu fikrimizni to'liq izohlagan bo'lamiz. Sharqda ayollarimizning uy-ro'zg'or, farzand tarbiyasi kabi Shirin tashvishlar bilan mashg'ul qilgan holda ularni ro'zg'or tebratishdek ma'suliyat zimmlarida bo'lmagan. Ayollarga nisbatan malikalardek ko'rsatilgan bu ehtirom asrlar davomida davom ettirib kelinayotganligining o'zi ijtimoiy munosabatlarda gender tenglik emasmi?

To'g'ri bizda “Er-xotin-qo'sh ho'kiz“ kabi maqollar borku deb raddiya bildirishingiz tabiiy. Lekin bu maqolning ommalashish davriga qaraydigan bo'lsak, jahon urushlari girdobiga tortilgan, shuningdek mustamlakachilik tarixini boshidan kechirgan xalqimiz ijtimoiy tajribalaridan kelib chiqqan maqol deya baho bersak maqsadga muvofiq.

Bugungi biz yashayotgan jamiyatda ayollarimizning haq-huquqlari qonun doirasida muhofazalanadi. Masalan: O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaning 29-moddasida “Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlanadi to'g'risidagi qonunchilikni buzganlik uchun javobgarlik” to'g'risidagi qonun hujjatlarida ham ma'lum tartibda belgilanib qo'yilgan.[1,4] Shu bilan birga faqat siyosiy hayotimizdagi emas dinimizda ham turli hadisi

shariflar hatto musulmonlarning muqaddas kitobi “Qur’oni karimda”da ham ayollarga bo’lgan munosabat shunday ifodalangan- “ Ey odamlar! Sizlarni bir jon odamdan yaratgan va undan jufti (Havvo)ni yaratgan hamda ikkisiga ko’p erkak va ayollarni yaratgan Robbinggizdan qo’rqingiz!” (Niso surasi 1-oyat).[2,256] Ayollar Islomda ona, opa-singil jufti halol va qiz sifatida hurmatlanadi. Ular meros oladi va meros qoldiradilar, hatto nikohda ham roziligi so’raladi. Ular doim erkak otasi yokida turmush o’rtog’i ta’minoti ostida bo’lishadi. Yuqorida ta’kidlanganidek “Qur’oni Karimning o’ndan ortiq suralarida va hadisi shariflarida ayollarga tegishli hukmlar mavjud. Hatto birgina Niso surasining ham ma’nosi “Ayollar” deganidir. Bularning hammasi Islom dinida ayollarga bo’lgan yuksak e’tibordir.

Aynan gender tenglikda ayollarning ilmiy savodxonligi bilan ham bog’liq. Ayollarimizning oliy ma’lumotli bo’lishi bu oila masalasida ham o’z mustaqil fikrlarini bildira olishida gender tenglikdan dalolat beradi. Ayol oilada otaga nisbatan onalar farzand tarbiyasi uchun ko’proq mas’ul shaxs hisoblanadi. Ayollar uy-ro’zg’or yumushlarida ham lozim bo’lsa o’z shaxsiy ishlarida ham uddaburonlik bilan ish yuritadi.

Sharq mentalitetimizda shunday bir g’oyalalar borki uni hech rad etolmaymiz. Ya’ni inson ulg’ayibdiki ota-onasining ra’yiga qarshi chiqolmaydigan vaziyatlari bo’ladi. Bu jihat bilan biz g’arbdan farq qilamiz. Shu asnoda balog’at yoshidagi barcha yigitu-qiz albatta turmush qurishadi. Mana shu turmush jarayonida hammaga ham o’zi xohlagandek umr yo’ldosh uchramasligi mumkin. Bundan kelib chiqadiki paradoks, fikrlar to’g’ri kelmasligi ikki o’rtada janjallarni ko’payadi. Ajralish holatlari kam kuzatiladi. Bu jarayonlar natijasida begunoh farzandlar ham kelisha olmagan ota-onasining kasriga qolib ketishadi. [3,76]

Shundan so’ng farzand tarbiyasiga jiddiy zarar yetkaziladi.

Xo’sh xuddi shu vaziyat boshqacharoq talqinda ya’ni, bir-biri bilan sevishib turmush qurgan oilalarda qanday bo’ladi? Bundan seziladi sevishib oila qurgan insonlarda bir-birini tushunish xissi birmuncha yuqori bo’ladi. Shundan so’ng jiddiy zarar ko’rilmaydi.

Endi G’arb mamlakatlarida esa bilamizki ajralishlar soni yildan-yilga ko’payib bormoqda. Buning sabablaridan biri shundaki G’arb ayollari o’zining fikrlari doirasida ish yuritadi. Bu esa gender tenglikning eng yuqori cho’qqisi hisoblanadi. Farzandlarining tarbiyasi bilan 18 yoshgacha otasi yoki onasi ya’ni kimning qaramog’ida qolgan bo’lsa o’sha shaxs mas’ul hisoblanadi. Undan keyin esa ular ham o’zlari mustaqil hayot kechirishadi.

Shunday qilib, G’arb va Sharq ayollarining taqqoslashuvi bir-biridan juda katta farqlar bilan isbotlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati:

1. “Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlari to’g’risida”gi qonun hujjatlari
2. “Qur’oni karim” Alouddin Mansur tarjimasini (Niso surasi 1-oyat)
3. “Islomda ayollarga bo’lgan munosabat” nomli mavizalar
4. “O’zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining Qonunchilik ma’lumotlari” milliy bazasidan.(29-modda)

ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ ТАДКИКОТЛАР: ДАВРИЙ АНЖУМАНЛАР: 2-ҚИСМ

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусахҳиҳ: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 31.12.2022

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000